

Molnárné Szóláth Erzsébet

<https://www.nlse.hu>

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

„VÉDD A FÖLDET” A KÖRÖS-ÉR

ÉLŐVILÁGA

Molnárné Szóláth Erzsébet

Összeállította:

Molnárné Szóláth Erzsébet

Nagykőrösi Lovas Sportegyesület elnöke,
lovas sportoktató, terápiás oktató

Szakmai lektor/segítő:

Lovas Attila

Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság - igazgató

Horváth Béla

vízmérnök, vízgazdálkodási szakértő

Bálint Zoltánné

tanár és a természet, madárdal rajongója

Fotósok:

Palotainé Grónai Éva, Kása Ferenc

Nyomda:

OniPrint Kft.

Nagykőrös, 2025

Előszó

A 40,3 kilométer hosszú Kőrös-ér egy 480 négyzetkilométer kiterjedésű vízgyűjtő terület gerincét képezi. Elhelyezkedése és környezete természeti adottságai miatt a térség egyedüli felszíni vízkészletének a hordozója, így a lokális jelentősége nagy. A vízfolyás mentén több értékes Natura 2000 terület található. A terület vízügyi kezelőjeként mindig is arra törekedtünk, hogy természetközeli vízgazdálkodást folytassunk a bel- és csapadékvizek megtartásával, mert csak így biztosítható a táji értékek, a honos állat- és növényvilág, a vízi ökoszisztémák fennmaradása. Ezért a Kőrös-ér mederfejlesztését és rekonstrukcióját célzó, 2008 és 2010 között megvalósult projektben (és azóta is) arra helyeztük a hangsúlyt, hogy megteremtjük a harmóniát a vízgazdálkodás és a helyi ökológiai értékek megőrzése között. A beruházással számottevően csökkent az időszakosan visszatérő belvizek kártételeinek mértéke, ugyanakkor többszörösére nőtt a mederben és a környező természetes laposokban egy időben jelenlévő vízmennyiség.

Elégedetten tapasztaljuk, hogy a víztározás és -visszatartás műszaki feltételeinek kiépítése a víztestben és annak közvetlen környezetében pozitív folyamatokat indított el, megteremtette a vizes élőhelyek kialakulásának és a biodiverzitás megőrzésének lehetőségét, növelve ezzel a táj ökológiai értékét. Ezekkel a gondolatokkal ajánlom a Tisztelt Olvasók figyelmébe ezt a tájékoztató kiadványt, amely csodálatos fotókkal ad ízelítőt a Kőrös-ér térségének fajgazdagságából.

Lovas Attila

igazgató

Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

A 2007-2010 között lebonyolított - **Körös-éri belvízfőcsatorna mederfejlesztése és rekonstrukciója** - címen futó fejlesztési program (közkeletű nevén Kőrös-ér projekt) finanszírozása az Európai Unió társfinanszírozásával történt, mottóját is az EU Víz Keretirányelvből vett alábbi idézet adta:

„A víz nem szokásos kereskedelmi termék, hanem örökség, amit annak megfelelően óvni, védeni és kezelni kell.”

Közös örökség: nem pusztán a miénk, embereké, hanem minden élőlényé, amelyek **élete** közvetve vagy közvetlenül **összefügg** annak meglétével és állapotával!

A tervezés vezérgondolata **így szólt: szellemi és anyagi erőforrásaink segítségével olyan művet kell megtervezni és majdan megépíteni**, amely hosszú ideig egyszerre képes kielégíteni az általa kiszolgált, a környezetében élő emberek jelenkori és jövőbeni igényeit, egyúttal (vagy épp ezt megelőzően!) fenntartható módon biztosítani a természeti környezet itt élő képviselőinek életfeltételeit.

A tervezői asztalon, a nagykőrösi lakosság támogatásával megálmodott **végtermék legfontosabb elemei a következők lettek:**

- a Nagykőrös belterületén végig futó fedett szakasz, rajta a nyílt meder hiányát **részben** ellensúlyozni hivatott közparkkal;
- a folyásirány szerint a város felett és alatt épült duzzasztók, amelyek nem pusztán a mederben képesek visszatartani az egyre ritkábban előforduló többletvizeket, hanem segítségükkel, a gazdák egyetértésével az égi áldásból akár a hajdani lapályok is feltölthetőek (ne feledjük: a víz addig a miénk, amíg itt tartjuk a környezetünkben!);
- a fedett szakaszt követő nyílt meder partjának járhatóvá tétele, amelyről, akár egy sétányról, megcsodálható a vízi környezet megannyi csodája;
- az átépített torkolati műtárgyegyüttes és mederalakulat, amelyek segítségével bizonyos időszakokban a vízi élőlények számára ismét átjárható az anyafolyó és a kisvízfolyás közötti kapcsolat.

A mű elkészült, de az, hogy életre is keljen, nos, az már túlmutatott a beruházó KÖTIVIZIG hatáskörén!

Hiszen arról, hogy a vízfolyást tápláló források (befolyó csapadék- és használtvizek) minősége a mederlakó élőlényeknek is megfelelő legyen, csakis

azok kezelői gondoskodhatnak – a tapasztalatok azt mutatják, hogy az erre irányuló szándék megvan!

Mint ahogy ahhoz is egyfajta szemléletváltás kell, hogy a gazdák ne csak tűrjék, hanem igényeljék a földjük mélyebb fekvésű részein a víz tartós jelenlétét – nos, a szárazabbra forduló klimatikus viszonyok besegítettek ezen igény (szükségyszerűség!), és vele az elárasztás megszületésében!

És persze az életre keltés sikerében az is közrejátszik, hogy az egy csatorna karbantartására fordítható „hivatalos” figyelem kevés arra, hogy elejét vegye olyan szándékos emberi kártételeknek, mint pl. a szennyezés, rongálás vagy épp a hulladék lerakás. Ahhoz, hogy ott egy élővízhez illő parti sétányon sétálgatva zavartalanul élvezhessük a természet szépségét és sokszínűségét, kellenek olyanok, akik szívügyükként tekintenek rá, és akár erejükön felül is gondoskodnak a fenntartásáról és a megőrzéséről:

ez esetben éppenséggel pont a vízügy helyi munkatársa ez a „gondviselő”; és minél nagyobb számban kellenek azok a civil rajongók, akik nem csak tudják, hogy az általuk megélhető élmények forrása a Kőrös-ér, hanem tesznek is érte:

Ők a kézben tartott könyv létrehozói és a benne bemutatott gyönyörű fotók alkotói!

Jelen sorok írója egyike azon szakembereknek, akik megálmodták, megtervezték és megvalósították ezt a projektet, megalkotva azt a műszaki létesítményt, amely az átadása óta eltelt 15 év alatt, műszaki funkciói betöltése mellett, csak úgy „mellékesen”, életre keltette azt a temérdek csodát, amelyeket a képek bemutatnak!

A mondás úgy tartja: a legszebb öröm az, amit mi szerzünk másoknak!

E gyönyörű fotók külön-külön és együtt is alkalmasak arra, hogy bárkit, aki ezt a kiadványt forgatja – és legyenek minél nagyobb számban – megörvendeztessenek! De az így szerzett öröm arra is alkalmas, hogy a fotók szerzőit új felfedezésekre, új fotók elkészítésére, folyamatos megújulásra, és ezzel újabb örömszerzésre serkentse – mint ahogy célterületük, a Kőrös-ér is folyamatosan új, néha kicsit szomorú, máskor talán haragos, de leginkább derűt sugárzó arcát mutatja feléjük.

Horváth Béla
vízmérnök, vízgazdálkodási szakértő

Környezetünk megismerése, a körülöttünk élő fajok gazdagságának észrevétele az alapja, hogy a környezetünket megőrizni, megvédeni akarjuk. Lelki egészségünkért a legtöbbet tesszük, ha leülünk a természetben legalább egy fél órára, hallgatjuk a madarakat, figyeljük a neszeket és elmerülünk, kikapcsolunk.

Mindenkinek kellemes időtöltést kívánok, miközben a Kőrös-ér környezetét, élővilágát fedezi fel!

*Bálint Zoltánné
tanár és természet, madárdal rajongója*

„**A Kőrös-ér** természetes vízfolyás, melynek szabályozását a XIX. század második felétől kezdték meg. A lakosság számára fontossá vált a szántóföldi kultúrnövények termesztése, ezért feltörték a legelőket, lecsapolásokat végeztek, ezért és ezzel egyidejűleg a szabadtartásos állattartás is visszafejlődött.

Az I. Szabályozási Társulat az 1890-es években alakult.

Nagykőrös fölött a Kürti-laposi csatorna folyik be a Kőrös-érbe, mely a Nagyerdőből indul, a város alatt pedig a Gógány-ér csatlakozik be a Kőrös-érbe, mely Csemő alól indul.”

Forrás: Tóth Barna helytörténeti kutató

ÉLŐVILÁG

A terület a Duna-Tisza közti flórajárásba (Praematricum) tartozik.

Nyílt vízi élővilága: csíbor, molnárka, zöld moszat, békák, pióca, lárvák, tőkés réce, várható: csíkkal, tarajos gőte megjelenése, (további feltárás alatt)

Vízparti zóna növénytakarsága: hínár, gyékény, nád, káka, sás, mocsári zsurló, szitakötő, nádi rigó, iszalag, zöld varangy (további feltárás alatt)

Liget-galéria erdő: pusztaszil, nemes nyár, szürke v. hazai nyár, bodzabokor, galagonya, kökény, fácán, fekete fácán!, szarka, barázdabillegető, erdei pinty, seregély, csillcsap füzike, szalakóta, gyurgyalag, piros lábú cankó, bíci, búbos pacsirta, búbos banka, fülemüle, tövisszűrő gébics, zöldike, sárgarigó, réti fülesbagoly, molnár fecske, füstű fecske, tengelic, nádi rigó, kakukk, örvös galamb, sordély, denevér (további feltárást tervezünk)

Apró békalencse – *Lemnaea minor*

Barna réti héja – *Circus aeruginosus*

Bíbic – *Vanellus vanellus*

Búbos banka – *Upupa epops*

Búbos pacsirta – *Galerida cristata*

Fekete fácán – *Phasianus nigripennis*

Fülemüle – *Luscinia megarhyncha*

Füsti fecske – *Hirundo rustica*

Gyékény – *Typha angustifolia*

Gyöngybagoly – *Tyto alba*

Gyurgyalag – *Merops apiaster*

Kakukk – *Cuculus canorus*

Mezei nyúl – *Lepus europaeus*

Mezei pacsirta – *Alauda arvensis*

Mezei szil – *Ulmus minor*

Mocsári gólyahír – *Caltha palustris*

Mocsári zsúrló – *Equisetum palustre*

Molnár fecske – *Delichon urbica*

Nagy acsa – *Aeschna grandis*

Nemes nyár – *Populus gileadensis*

Nádi ridó – *Acrocephalus arundinaceus*

Örvös galamb – *Columba palumbus*

Nád – *Phragmites communis*

Piros lábú cankó – *Tringa totanus*

Macskabagoly – *Strix aluco*

Réti fülesbagoly – *Asio flammeus*

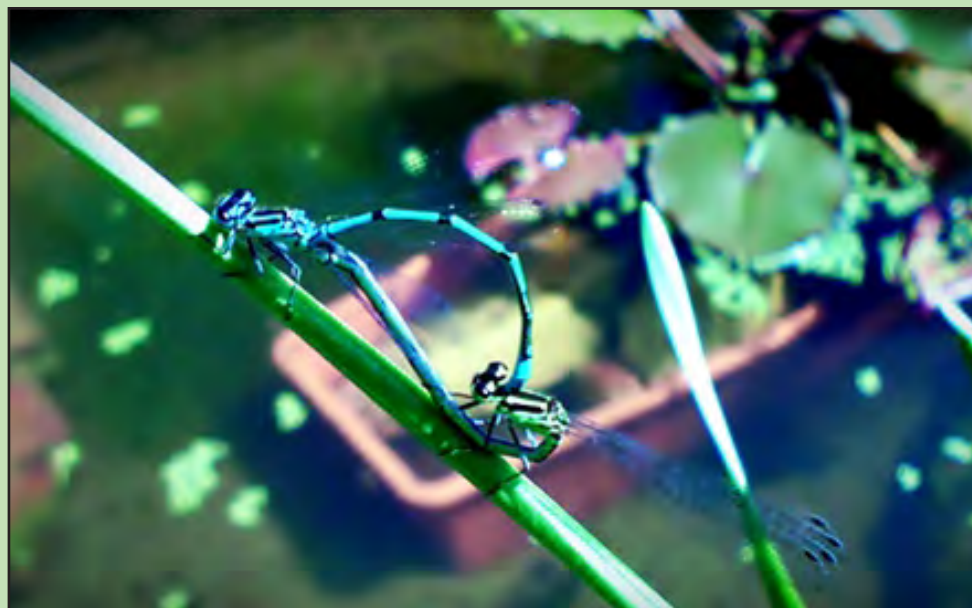
Sárga rigó – *Oriolos oriolus*

Őz – *Capreolus capreolus*

Szarka – *Pica pica*

Szitakötőlégvadász – *Calopteryx virgo*

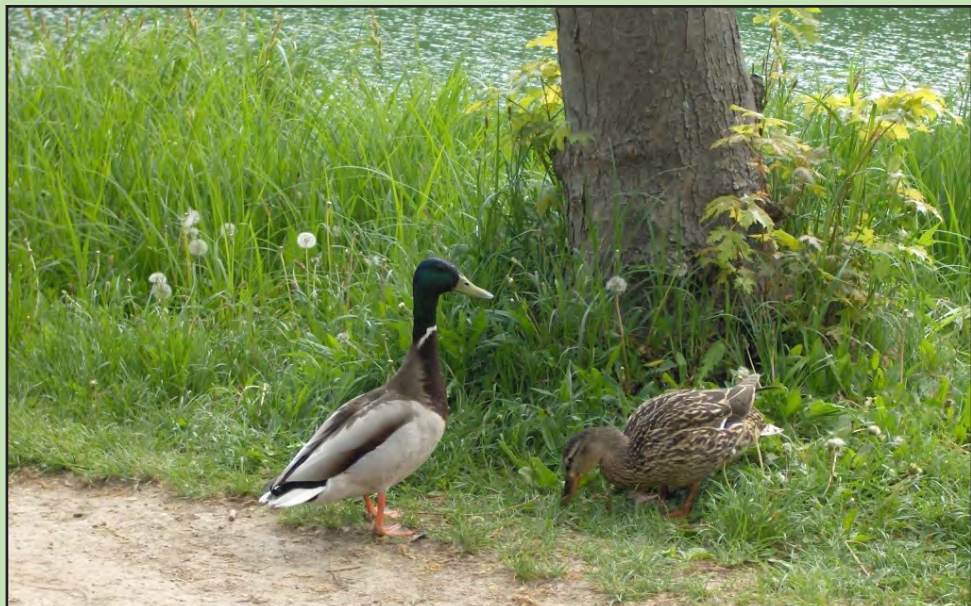
Szürke káka – *Holoschoenus vulgaris*

Szürke nyár – *Populus canescens*

Tengelic – *Carduelis carduelis*

Tőkés réce – *Anas platyrhynchos*

Töviszúró gébics – *Lainida collurio*

Virágkákó – *Schoenoplectus lacustris*

Vörös vércse – *Falco tinnunculus*

Vöröshasú unka – *Bombina bombina*

Zöld varangy – *Bufo viridis*

Zöldike – *Chloris chloris*

Sárgahasú unka – *Bombina variegata*

K.F.

Tündérrózsa – *Nymphaea alba*

Bakcsó – *Nycticorax nycticorax*

Balkáni gerle – *Streptopelia decaocto*

Barátposzta – *Sylvia atricapilla*

Egerészölyv – *Buteo buteo*

Énekes rigó – *Thurdus philomelos*

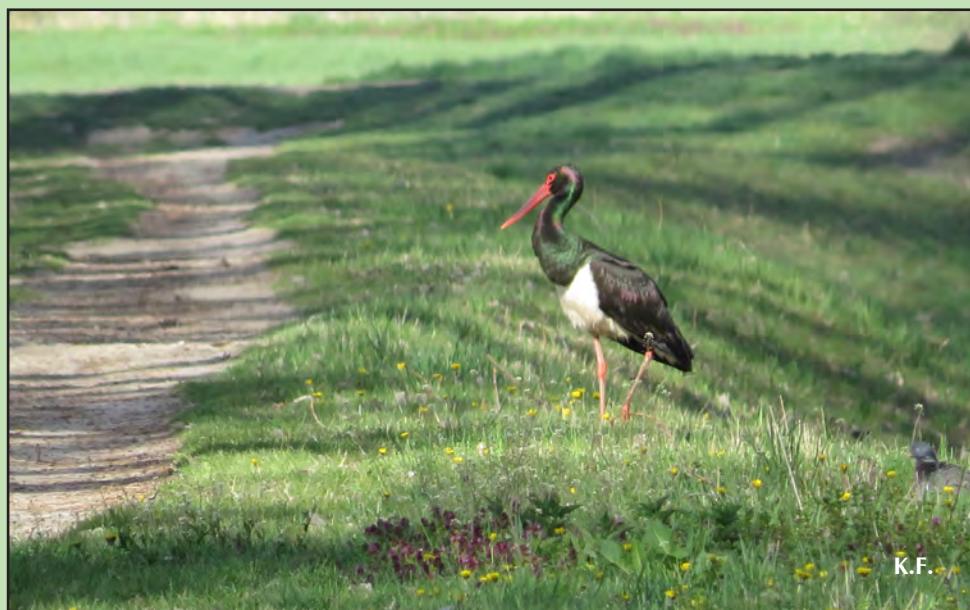
Erdei pinty – *Fringilla coelebs*

Fácán – *Phasianus colchicus*

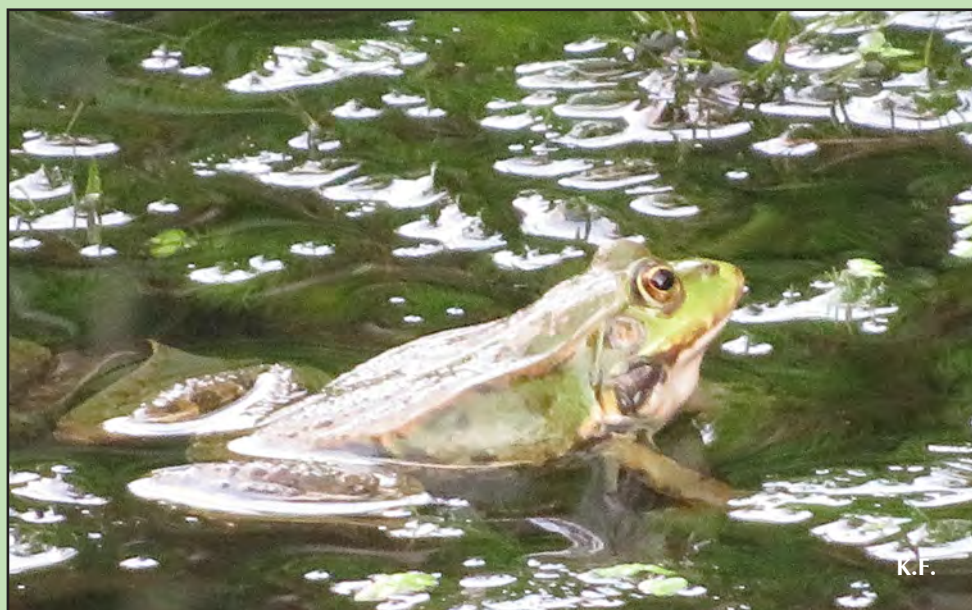
Fehérgólya – *Ciconia ciconia*

Fekete gólya – *Ciconia nigra*

Fekete harkály – *Dryocopus martius*

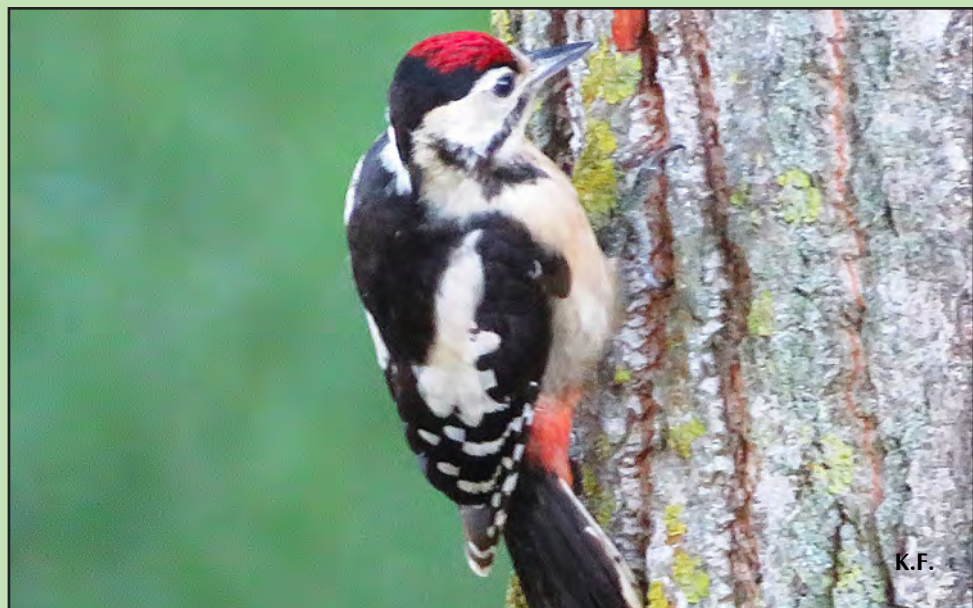
Kecskebéka – *Rana esculenta*

Keleti sün – *Erinaceus roumanicus*

Kis kócsag – *Egretta garzetta*

Középfakopács – *Dendrocopos medius*

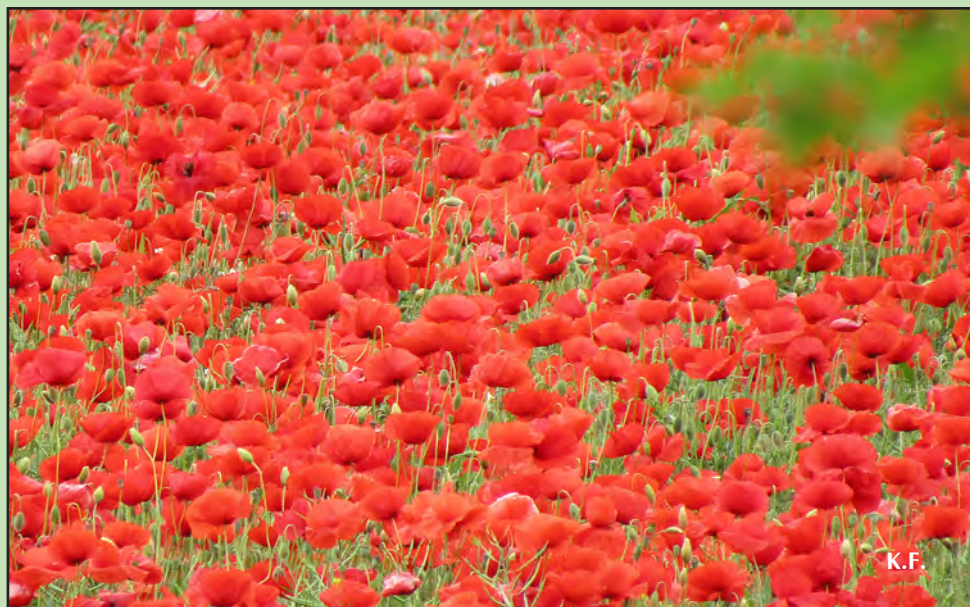
Közönséges mókus – *Sciurus vulgaris*

Mezei veréb – *Passer montanus*

Nagy kócsag – *Casmerodius albus*

Pipacs – *Papaver rhoeas*

Seregély – *Sturnus vulgaris*

Szajkó – *Garrulus glandarius*

Szürke cankó – *Tringa nebularia*

Égyszínkék boglárkalepke – *Polyommatus bellargus*

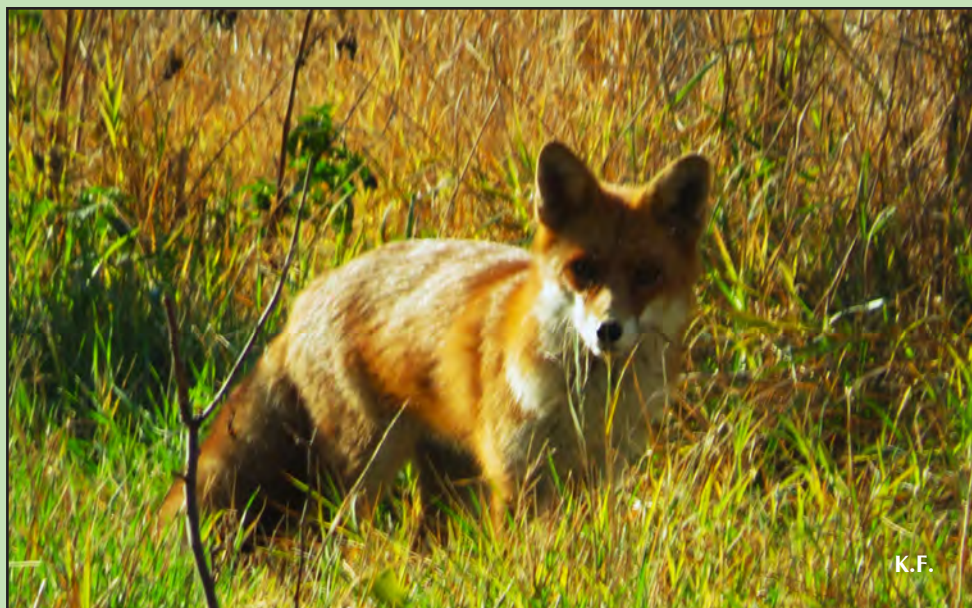
Szürke gém – *Ardea cinerea*

Tőkés réce – *Anas platyrhynchos*

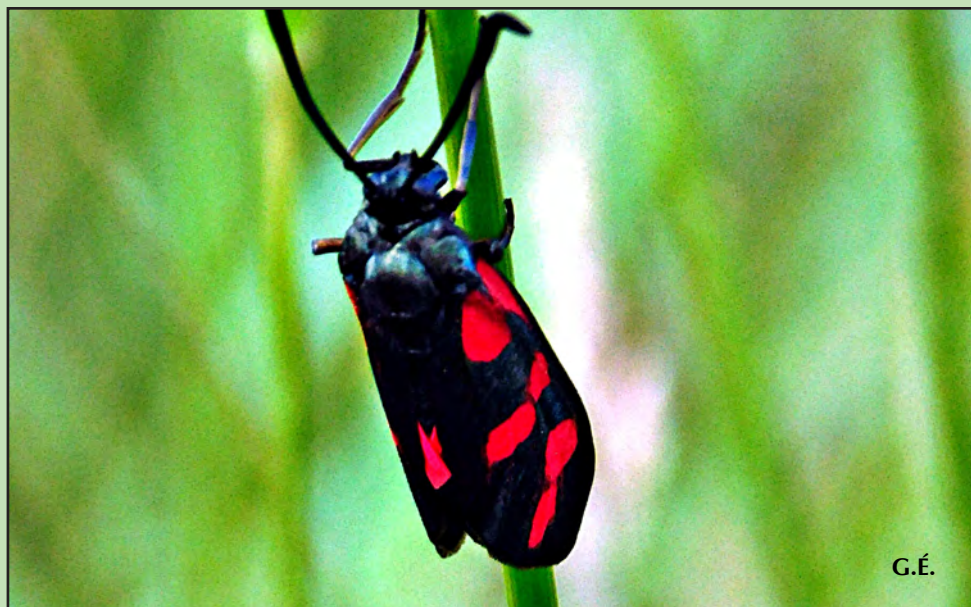
Vizityúk – *Gallinula chloropus*

Vörös róka – *Vulpes vulpes*

Zöldes gyöngyházlepke – *Argynis pandora*

Acélszínű csüngőlepke – *Zyganea filipendulae*

G.É.

Atalantalepke – *Vanessa atalanta*

G.É.

Bakszakáll – *Tragopogon dubius*

Barázdabillegető – *Motacilla_alba*

Bársonykerep – *Tetragonolobus maritimus*

Bókoló bogács – *Carduus nutans*

Búzavirág – *Centaurea cyanus*

Citromsármány – *Emberiza citrinella*

Csilláros sárma – *Ornithogalum refractum*

Darázspók – *Argiope bruennichi*

Dolmányos varjú – *Corvus cornix*

Egybibes galagonya – *Crataegus monogyna*

Erdei busalepke – *Ochloides sylvanus*

Európai szalakóta – *Coracias garrulus*

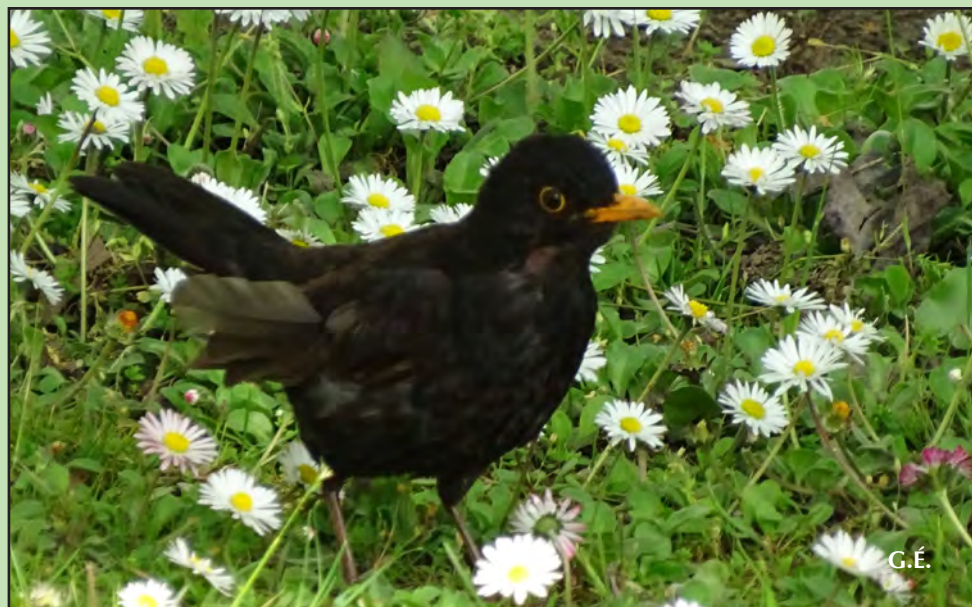

Farkasalmalepke – *Zerynthia polyxena*

G.É.

Fehér mécsvirág – *Silene latifolia*

G.É.

Feketerigó – *Turdus merula*

Gyepürózsa – *Rosa canina*

Héjakút mácsonya – *Dipsacus laciniatus*

Imádkozó sáska – *Mantis religiosa*

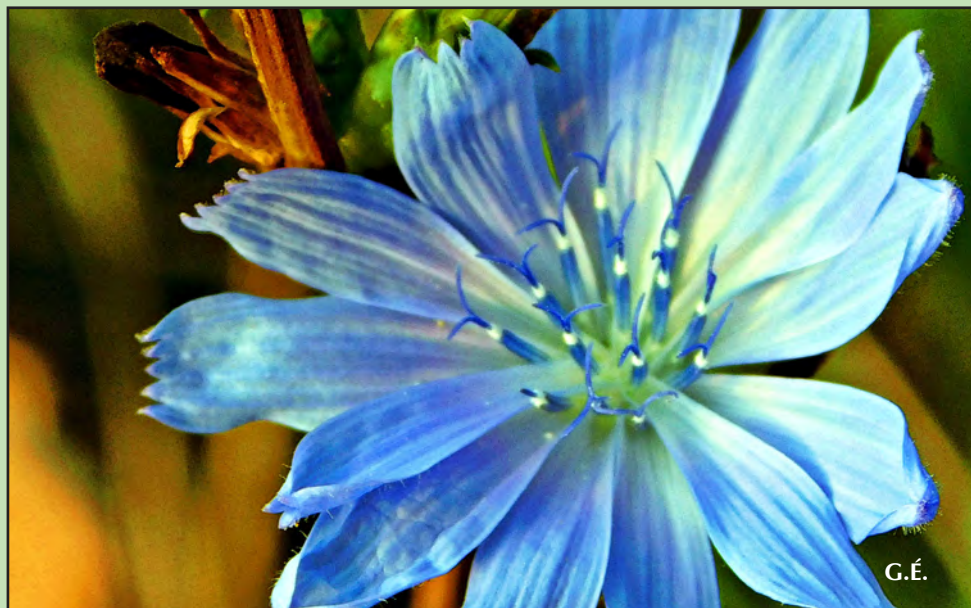
Kerti rozsdafarkú – *Phoenicurus phoenicurus*

Közönséges boglárkalepke – *Polyommatus icarus*

Ligeti zsályá – *Salvia nemorosa*

Mezei katáng – *Cochorium intybus*

Mocsári nőszirmo – *Iris pseudacorus*

Nagy fakopáncs – *Dedrocopos major*

Nagy ökörszemlepke – *Maiola jurtina*

G.É.

Nagy szitakötő – *Sympetrum sanguineum*

G.É.

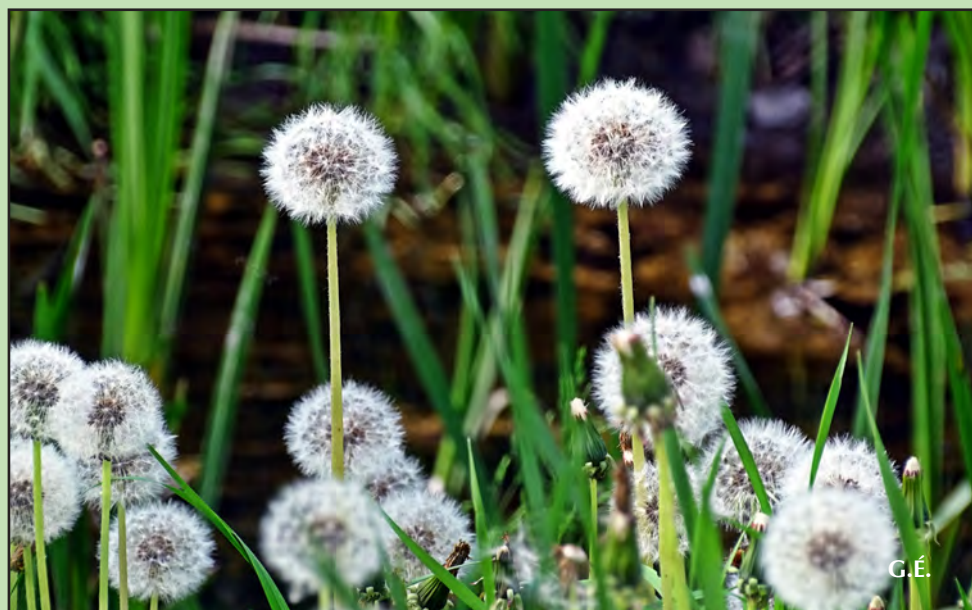
Ökörfarkkóró – *Verbascum phlomides*

Pannon csiga – *Caucasotachea vindobonensis*

Piros árvacsalán – *Lamium purpureum*

G.É.

Pongyola pitypang – *Taraxacum officinale*

G.É.

Réti imola – *Centaurea jacea*

G.É.

Sakktáblalepke – *Melanargia galathea*

G.É.

Sávos szitakötő – *Calopteryx splendens*

Szákszorszép – *Bellis perennis*

Szineváltó kutyatej – *Euphorbia polychorba*

G.É.

Terjőke kígyószisz – *Echium vulgare*

G.É.

Verőköltő bodobács – *Pyrrhocoris apterus*

G.É.

Vörös acsa – *Aeschna grandis*

G.É.

Zengő tarlosáska – *Chorthippus biguttulus*

Amerikai alkörmös – *Phytolacca americana*

Aranyfűrt – *Aster linosyris*

G.É.

Aranyos rezgőgomba – *Tremmela mesenterica*

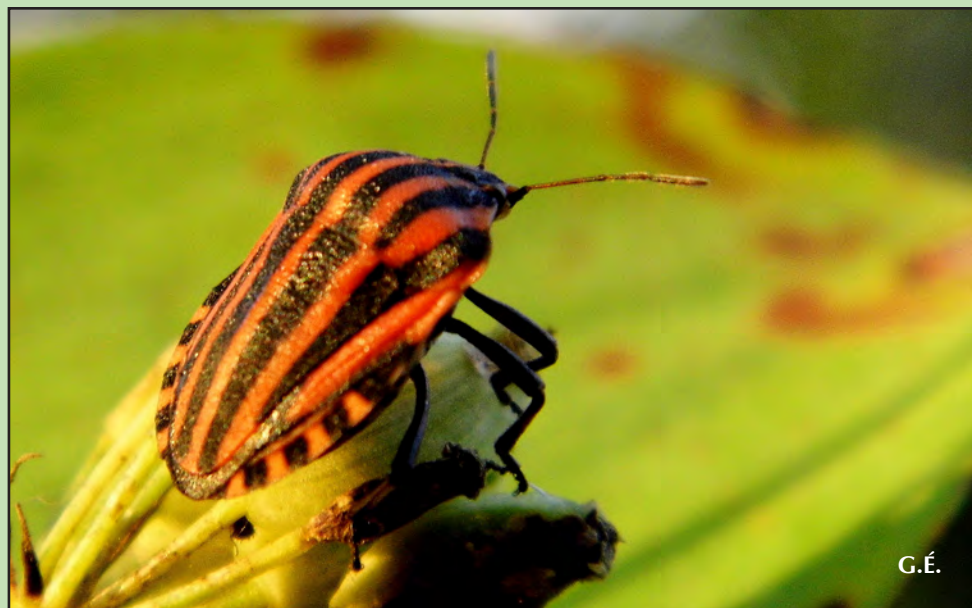
G.É.

Baracklevelű harangvirág – *Campanula presicifolia*

G.É.

Bársonyos árvacsalán – *Lamium amplexicaule*

G.É.

Csíkos pajzsospoloska – *Grahosoma lineatum*

G.É.

Csörgő kakascímer – *Rhinanthus minor*

G.É.

Közönséges cickafark – *Achillea millefolium*

Erdei fülesbagoly – *Asio otus*

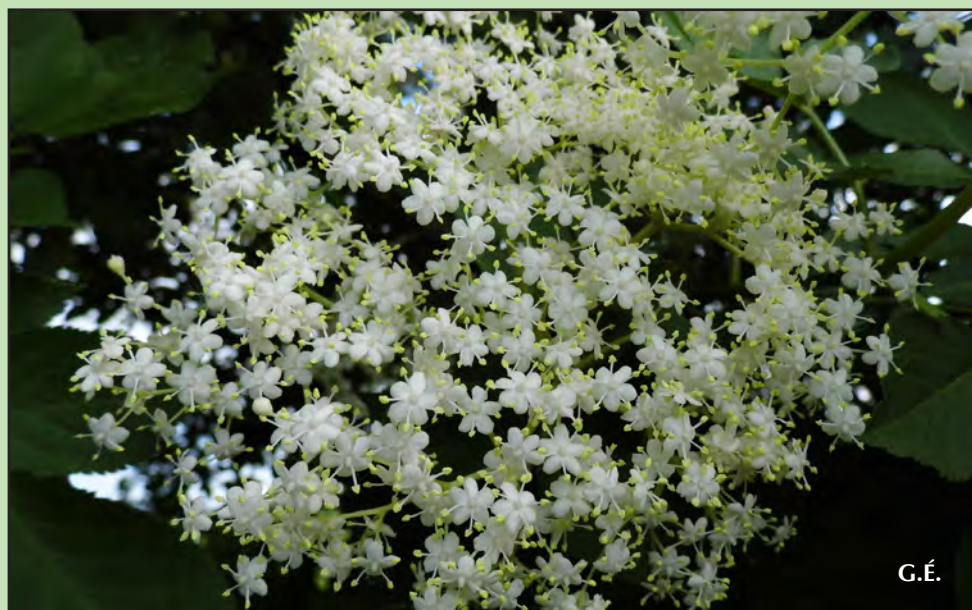
Ezüstös apróbagoly – *Deltote bankiana*

Fehér hamuka – *Berteroa incana*

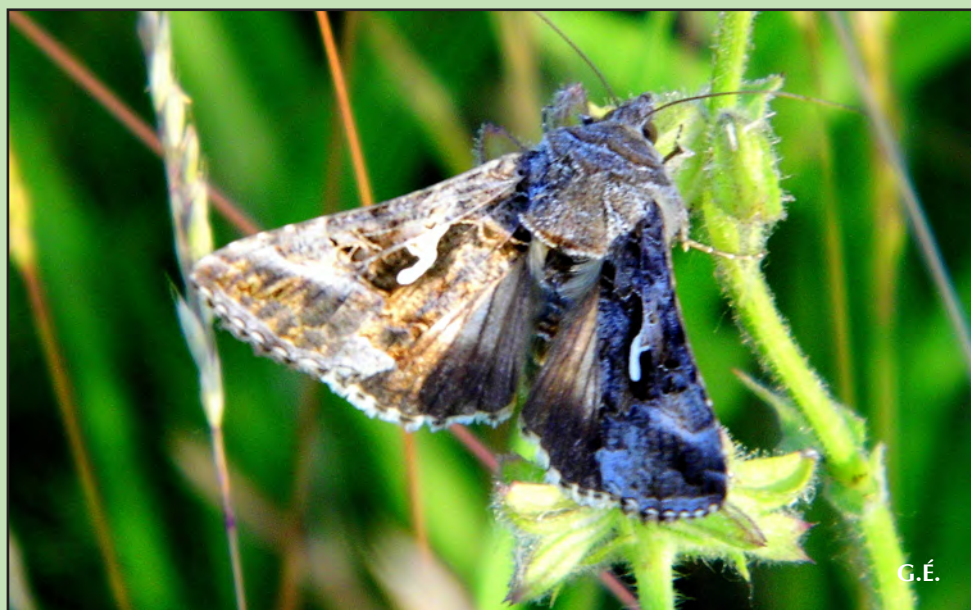
Fehérpettyes álc süngőlepke – *Amata phegea*

Fekete bodza – *Sambucus nigra*

Fürge gyík – *Lacerta agilis*

G.É.

Gammás aranybagoly – *Autographa gamma*

G.É.

Gyapjas tintagomba – *Comrinus commatus*

Gyenge áltitágomba – *Parasola plicatilis*

Gylkos galóca – *Amanita phalloides*

G.É.

Hagymás boglárka – *Ranunculus bulbosus*

G.É.

Hasadtlemeszű gomba – *Schizophyllum commune*

G.É.

Hólyagos habszegfű – *Silene vulgaris*

G.É.

Kaszanyűg bükköny – *Vicia cracca*

G.É.

Kerti csiga – *Cepacea hortensis*

G.É.

Közönséges boglárkalepke – *Polyommatus icarus*

G.É.

Közönséges ebnyelvűfű – *Cynoglossum officinale*

G.É.

Közönséges nünüke – *Meloe proscarabeus*

Zöld gyík – *Lacerta viridis*

Lepketapló – *Trametes versicolor*

G.É.

Ligeti tövishátú sáska – *Tetrix umdulata*

G.É.

Májkomba – *Fistulina hepatica*

G.É.

Májusi gyöngyvirág termés – *Convallaria majalis*

G.É.

Menta-levélbogár - *Chysolina herbacea*

Mezei iringó - *Eryngium campestre*

Mezei szarkaláb - *Consolida regalis*

G.É.

Mezei varfű - *Knautia arvensis*

G.É.

Mezei zsály - *Salvia pratensis*

Mocsári kosbor – *Anacamptis laxiflora*

Nagy ökörszem lepke – *Maniola jurtina*

G.É.

Őszi kikerics – *Colchicum autumnale*

G.É.

Ösztörűs veronika – *Veronica chamaedris*

G.É.

Repcelepke – *Tieris napi*

G.É.

Réti peremisz – *Inula britannica*

Rezedalepke – *Pontia doeplidice*

Selyemkóró – *Asclepias síriaca*

G.É.

Sisakos sáska – *Acrida ungarica*

G.É.

Sokpettyes virágbogár – *Oxythyrea funesta*

G.É.

Közönséges cickafark - *Achillea millefolium* (2)

G.É.

Széleslevelű ujjaskosbor – *Dactylorhiza majalis*

G.É.

Tavaszi aggófű – *Senecio leucanthemifolius*

G.É.

Téli fülőke – *Flammulina velutipes*

Tollas szegfű – *Dianthus plumarius*

Ürge – *Spermophilus citellus*

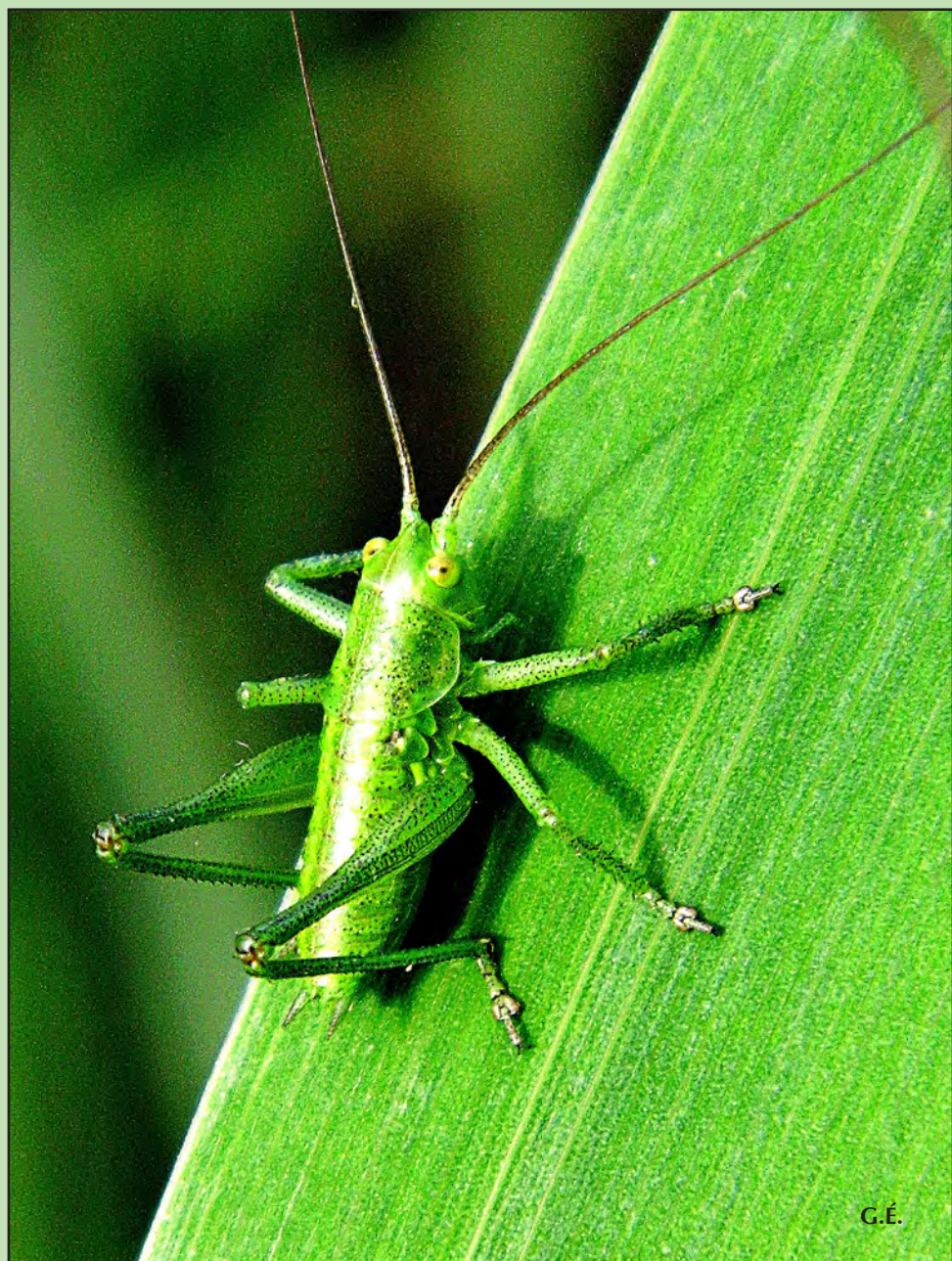
G.É.

Vadmurok – *Daucus maculatum*

G.É.

Vetési varjú – *Corvus frugilegus*

Zöld lombzöcske – *Tettigonia viridissima*

Kuvik – *Athene noctua*

Jégmadár – *Alcedo attis*

K.F.

Sárga Zuzmószövény – *Eilema sororcula*

C.É.

Vöröstönkű fülőke – *Gymnopus erythropus*

Vízparti dréce – *Chamaenerion angustissimum*

Szibériai nőszirm – *Iris sibirica*

Molnár Dezső a Kőrös-éri sziget hídon

Molnár Dezső egy mentett szürke gémmel